

Rapport

Onderzoek misbruikrisico's Wajong en WAZO

Onderdeel WAZO

Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen

—

Onze referentie: HHvP/KdB/mg/A2200025708

Amstelveen, 13 september 2023

KPMG Advisory N.V.
KPMG Forensic
Postbus 74500
1070 DB Amsterdam

Laan van Langerhuize 1
1186 DS Amstelveen
Telefoon (020) 656 7890

Vertrouwelijk

Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen
La Guardiaweg 94-114
1043 DL AMSTERDAM

Amstelveen, 13 september 2023

Geachte opdrachtgever,

In overeenstemming met ons voorstel van 20 april 2022 en de daarbij behorende inkooporder 6060175585 d.d. 25 mei 2022, doen wij u hierbij ons rapport inzake het onderdeel WAZO toekomen naar aanleiding van onze werkzaamheden.

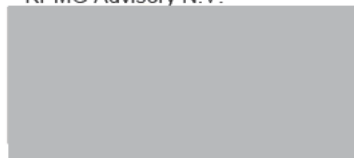
Het doel van de opdracht zoals aan ons verstrekt was om u inzicht te verschaffen in de misbruikrisico's in de WAZO, alsmede het inzichtelijk maken van de typering van deze misbruikrisico's met onder andere de reeds ontwikkelde risicomatrix. Daarbij zijn internationale aspecten meegenomen in de analyse.

Ons advies in dit rapport is uitsluitend gebaseerd op de uitkomsten van de overeengekomen werkzaamheden. Wij zullen onze rapportage niet aanpassen naar aanleiding van toekomstige veranderingen, aanpassingen in wet- en regelgeving of gewijzigde juridische en administratieve interpretaties van wet- en regelgeving.

Wij bedanken alle bij het onderzoek betrokken personen voor de open en constructieve samenwerking bij het verrichten van onze werkzaamheden en de totstandkoming van onze rapportage.

Tot het verstrekken van een nadere toelichting zij wij gaarne bereid.

Hoogachtend,
KPMG Advisory N.V.

Inhoudsopgave

Managementsamenvatting	4	4. Typering nettorisico's	27
1. Introductie	9	4.1 Inleiding	28
1.1 Inleiding	10	4.2 Typering risico's door UWV	28
1.2 Doel en scope van de werkzaamheden	10	4.3 Aanvullende typering risico's	28
1.3 Aard en beperkingen	10	Bijlagen	33
1.4 Aanpak en werkzaamheden	11	A: Overzicht brutorisico's	34
1.5 WAZO op hoofdlijnen	13	B: Overzicht grijze brutorisico's	46
1.6 WAZO in cijfers	14	C: Overzicht brutorisico's incl. interne beheersmaatregelen	50
1.7 Leeswijzer	15	D: Overzicht grijze brutorisico's incl. interne beheersmaatregelen	63
2. Brutorisicoanalyse	16	E: Overzicht brutorisico's naar nettorisico's	65
2.1 Inleiding	17	F: Overzicht grijze brutorisico's naar nettorisico's	73
2.2 Risicoanalyses UWV	17	G: Overzicht nettorisico's incl. typering	77
2.3 Aanvullende risicoanalyse	17	H: Overzicht grijze nettorisico's incl. typering	84
3. Vertaling brutorisico's naar nettorisico's	19	I: Visualisatie nettorisico's in risicomatrix	86
3.1 Inleiding	20	J: Visualisatie grijze nettorisico's in risicomatrix	87
3.2 Toelichting op WAZO-proces	20		
3.3 Beheersingsmaatregelen	24		
3.4 Resulterende nettorisico's	24		

Management- samenvatting

Managementsamenvatting

Achtergrond

In opdracht van Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen (hierna: UWV) en het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (hierna: SZW) heeft KPMG eerder onderzoeken uitgevoerd naar de misbruikrisico's in de uitvoering van diverse wetten. Deze onderzoeken zijn afgerond in de periode 2019-2022. Door UWV is besloten een soortgelijk onderzoek uit te laten voeren voor de Wet arbeidsongeschiktheidsvoorziening jonggehandicapten (hierna: Wajong) en de Wet arbeid en zorg (hierna: WAZO).

Dit onderzoek bestaat uit twee onderdelen. Het eerste deel van het onderzoek is gericht op het inzichtelijk maken van misbruikrisico's in de Wajong en WAZO en de eventueel relevante onderdelen van de Europese coördinatieverordening 883/2004 (hierna: de Verordening) die betrekking hebben op deze wetten alsmede een bilateraal verdrag waar de meeste export van uitkeringen en/of toeslag naartoe gaat.

Het tweede deel van het onderzoek heeft betrekking op het inzichtelijk maken van de misbruikrisico's. Dit betekent dat de geformuleerde nettorisico's van de te onderzoeken wetten zijn afgewogen op voorwaarden en overtreding van die voorwaarden met behulp van de reeds ontwikkelde risicomatrix.

In dit rapport zijn de bevindingen van het misbruikonderzoek inzake de WAZO opgenomen.

In de publieke discussie zijn verschillende terminologieën, zoals 'oneigenlijk gebruik' en 'fraude', met elkaar vermengd geraakt. Om een zuivere discussie te voeren dienen deze definities eenduidig te zijn en dient inzichtelijk te zijn op welk niveau de interventiemogelijkheden liggen en wie de verantwoordelijkheid heeft in het geval dat een overtreding van voorwaarden uit de wet is geconstateerd. In onderhavig onderzoek hebben we getracht hier inzicht in te brengen.

Het is van belang om de discussie rondom uitkeringsfraude vanuit maatschappelijke gevoeligheid maar ook vanuit proportionaliteit te bezien. UWV heeft in 2021 in totaal bijna 940.000 nieuwe uitkeringen verstrekt en ongeveer 1,1 miljoen uitkeringen beëindigd. Eind 2021 waren er 1,2 miljoen lopende uitkeringen. De omvang van de uitkeringen in 2021 bedroeg ruim EUR 21 miljard.¹ Hiervan heeft bijna EUR 1,7 miljard betrekking op de WAZO. Uit de 2021-cijfers omtrent de export van WAZO blijkt dat 1,2% van het totaal aantal uitkeringen wordt geëxporteerd.² KPMG merkt op dat betreffende context essentieel is voor het in perspectief plaatsen en prioriteren van risico's volgend uit de verschillende wetten en interne en externe signalen. Dit zonder afbreuk te doen aan het uitgangspunt om overtreding van voorwaarden uit de wet zo veel mogelijk te minimaliseren.

WAZO

Personen die bepaalde zorgtaken op zich nemen kunnen recht hebben op verschillende soorten verlof op grond van de WAZO. Voor een aantal van deze soorten verlof is het mogelijk een beroep te doen op een WAZO-uitkering. UWV is verantwoordelijk voor het uitbetalen van deze WAZO-uitkeringen. Dit betreft uitkeringen behorende bij de volgende verlofregelingen: zwangerschaps- en bevallingsverlof, verlof 'zelfstandig en zwanger', adoptie- en pleegzorgverlof, aanvullend geboorteverlof en betaald ouderschapsverlof. Onderhavig onderzoek inzake de WAZO ziet toe op de uitkeringen die UWV verstrekt; dit betekent dat verlofregelingen waarvoor UWV geen uitkering verstrekt buiten de scope van het onderzoek vallen.

De WAZO is een werknemersverzekering. Uitkeringen worden gefinancierd met betaalde premies. Aanvragers van een WAZO-uitkering zijn onder te verdelen in twee categorieën: aanvragers met een werkgever en aanvragers zonder werkgever. Doorgaans doet een werkgever de aanvraag namens zijn werknemer, de werknemer blijft hier echter voor verantwoordelijk.

¹ UWV Jaarverslag 2021   ² Export Uitkeringen 2021, UWV juni 2022

Managementsamenvatting (vervolg)

Verordening en verdragen

Bij grensoverschrijdende situaties binnen de Europese Unie moet rekening worden gehouden met de Verordening. Daarnaast bestaan er bilaterale verdragen, coördinatieverdragen en verdragen ten behoeve van export van de uitkering. In de Verordening en verdragen is bepaald dat voor werknemers de woonplaatsvereiste uit art. 3:16 van de WAZO juncto art. 19a van de ZW wordt opgeheven. De aanvullende bepalingen in de Verordening en de verdragen leiden tot aanvullende misbruikrisico's.

WAZO-proces

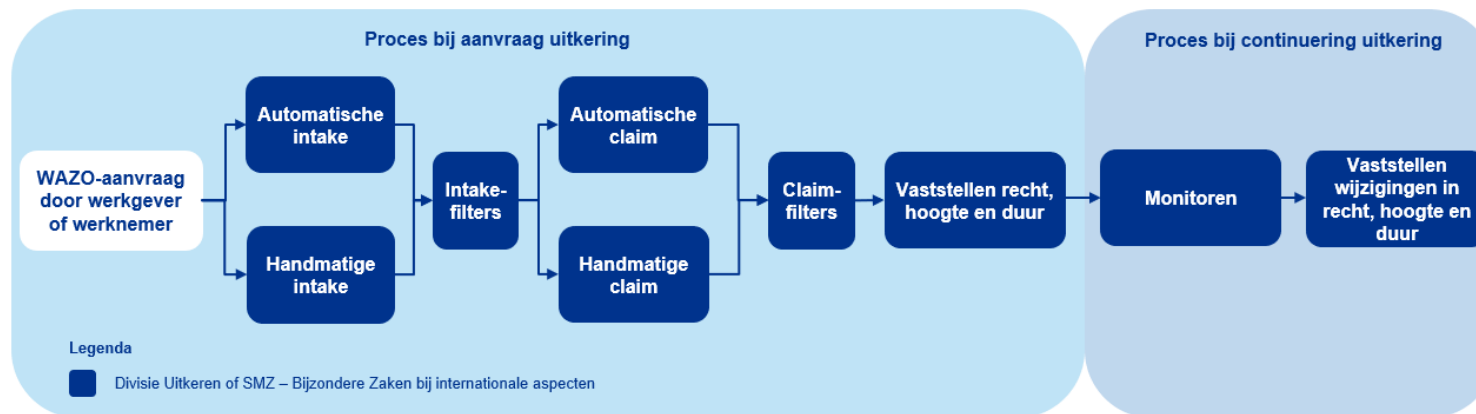
Bij het primaire WAZO-proces is hoofdzakelijk de divisie Uitkeren van UWV betrokken. De divisie richt zich op het bepalen en vervolgens monitoren van het recht, de hoogte en de duur van de uitkering. De verschillende taken en verantwoordelijkheden zijn op hoofdlijnen schematisch weergegeven in figuur 1 hieronder.

UWV maakt onderscheid in zijn processen indien de aanvraag internationale elementen bevat. Indien een aanvraag internationale aspecten heeft, zoals een aanvrager die in het buitenland woont, vindt afhandeling plaats bij de afdeling Bijzondere Zaken (hierna: BZ) binnen de divisie Sociaal-medische Zaken (hierna: SMZ BZ). Op hoofdlijnen hanteert BZ dezelfde werkwijze als de divisie Uitkeren binnen het nationale proces. Ten aanzien van loon, inkomsten en medische aspecten is de informatievoorziening anders in het internationale proces.

Over het algemeen worden aanvragen voor de WAZO bij UWV ingediend door de werkgever van de uitkeringsgerechtigde. Indien de uitkeringsgerechtigde geen werkgever heeft, dient hij de aanvraag zelf in.

Het WAZO-proces kan worden onderverdeeld in het proces bij aanvraag en het proces bij continuering van de uitkering nadat deze is toegekend.

Na de aanvraag van een uitkering voert UWV een intake uit. Dit betreft een automatisch proces waarin de aanvraag op basis van verschillende filters wordt beoordeeld.

Figuur 1: Primair WAZO-proces op hoofdlijnen

Managementsamenvatting (vervolg)

Hierna bepaalt UWV het recht, de hoogte en de duur van de uitkering, waaruit de claim volgt. Dit is ook een automatisch proces, waarbij de beoordeling plaatsvindt door middel van filters. Indien een uitkering is toegewezen, start het monitoren van het recht op de uitkering.

Dit wordt gedaan door automatische controles op bijvoorbeeld geboorte en leeftijd van kind en/of werknemer; deze automatische controles zijn afhankelijk van de aangevraagde uitkering. Een uitkering wordt automatisch stopgezet indien de duur van de uitkering is verstreken of wanneer iemand geen recht meer blijkt te hebben.

Naast eerder genoemde divisies in het primaire proces hebben in de tweede lijn de organisatieonderdelen Business Control & Kwaliteit (onderdeel van divisie Uitkeren) en Handhaving en in de derde lijn de Interne Accountantsdienst een rol.

UWV maakt in zijn uitvoering gebruik van diverse bronnen, waaronder de Basisregistratie Personen (BRP) en de Polisadministratie. De kwaliteit van de bronbestanden kan van invloed zijn op de risicoanalyse.

Bevindingen risicoanalyse

UWV is bezig met het inrichten van een proces ten behoeve van systematische identificatie van risico's en afwegingen hieromtrent. Voorheen was dit proces niet op periodieke basis geborgd. Als gevolg hiervan is het zicht op de (opvolging van) risico's inzake de WAZO in de loop der jaren niet eenduidig vastgelegd, waardoor op dit moment geen totaaloverzicht bestaat van de misbruikrisico's ten aanzien van de WAZO. Verantwoording door UWV en SZW over verschillende acties en maatregelen inzake onder andere WAZO-misbruik vindt plaats op een geaggregeerd niveau.

In dit onderzoek is bij het identificeren van de brutorisico's nog geen rekening gehouden met de processen en interne beheersing van UWV die deze risico's al dan niet kunnen mitigeren. Per brutorisico is gezien of dit zich manifesteert in een nettorisico, afhankelijk van de gevoerde processen en interne beheersing. Deze risicogedreven aanpak is in figuur 2 hieronder gevisualiseerd.

Op basis van de ontvangen documentatie en de gehouden interviews blijkt dat UWV zijn risicoanalyse inzake de WAZO hoofdzakelijk benadert met een signaalgedreven aanpak, op basis van interne en externe meldingen van vermoedens van regelovertreding. UWV geeft hierdoor momenteel met name aandacht aan de nettorisico's, zoals zichtbaar in figuur 2 hieronder, in het WAZO-proces.

In dit onderzoek is een risicogedreven aanpak gehanteerd om een totaaloverzicht van de bestaande risico's te creëren. Hier ligt de focus in de eerste instantie op brutorisico's volgend op de vereisten vanuit de WAZO, waarbij inzichtelijk is gemaakt of deze risico's betrekking hebben op recht, hoogte en/of duur.

In totaal zijn in dit onderzoek 64 brutorisico's geïdentificeerd in samenspraak tussen UWV en KPMG.

UWV heeft in het WAZO-proces specifieke controles ingericht die de geïdentificeerde brutorisico's (deels) mitigeren. Deze beheersmaatregelen zijn preventief, detectief en/of responsief van aard. Deze beheersmaatregelen betreffen onder andere specifieke procescontroles, overkoepelende kwaliteitsborging en themaonderzoeken.

Brutorisico – Interne beheersing = Nettorisico

Figuur 2: Illustratie vertaling brutorisico's naar nettorisico's

Managementsamenvatting (vervolg)

Na afweging van de beheersingsmaatregelen zijn in totaal in dit onderzoek in relatie tot de huidige wet- en regelgeving WAZO 62 actuele nettorisico's geïdentificeerd in samenspraak tussen UWV en KPMG. Van deze 62 nettorisico's zijn acht nettorisico's reeds schriftelijk door UWV gedocumenteerd.

Uit de nadere typering van de 62 nettorisico's komt naar voren dat zes nettorisico's (waarvan twee reeds schriftelijk gedocumenteerd door UWV) al dan niet op basis van bewuste keuzes niet volledig zijn afgedekt in de huidige interne beheersing. Deze nettorisico's zijn daarom (mede) bij de categorie 'administratieve onvolkomenheden' opgenomen.

UWV typeert risico's op basis van impact en realiseerbaarheid. Aanvullend is in het onderzoek een aantal andere typering en dwarsdoorsneden gemaakt om inzichtelijk te maken wat de achtergrond van de diverse nettorisico's is. Het hoofd risico, de voorwaarden uit de wet en de overtreding van de voorwaarden uit de wet zijn hierbij de belangrijkste handvatten voor nadere discussie.

Daarnaast is in het onderzoek inzichtelijk gemaakt waar de nettorisico's zich in het WAZO-proces manifesteren en welke afdelingen betrokken zijn in het proces ten aanzien van de beheersing van de nettorisico's. Dit geeft inzicht in hoe de opvolging van de nettorisico's kan worden belegd.

Een nettorisico resteert indien een risico zich in de praktijk kan etaleren, ondanks de ingerichte interne beheersing en de mate daarvan. Middels de typering, zoals beschreven in hoofdstuk 4, is inzichtelijk gemaakt of het risico door middel van aanvullende beheersmaatregelen binnen het proces verder kan worden gemitigeerd.

Diverse nettorisico's, bijvoorbeeld de tien nettorisico's aangaande het zijn van een uitkeringsgerechtigde, kennen een beoordelingsaspect dat een bepaalde mate van subjectiviteit met zich meebrengt, zoals het beoordelen van documentatie. Dit zorgt ervoor dat het niet altijd mogelijk is om dit soort nettorisico's geheel in de administratieve organisatie af te dekken.

Ook voor andere nettorisico's kan gelden dat het niet mogelijk is om deze verder af te dekken in de administratieve organisatie van UWV.

In dit onderzoek naar misbruikrisico's is op de beschreven wijze in kaart gebracht welke nettorisico's aanwezig zijn. Het in kaart brengen of het bepalen van de omvang van de nettorisico's is geen onderdeel van dit onderzoek. Het overzicht van nettorisico's bevat derhalve geen waardeoordeel over de importantie van deze risico's. Dit betekent dat het overzicht nettorisico's bevat die bijvoorbeeld als 'groot' of 'zeer klein' kunnen worden ingeschat.

Verdere afweging nettorisico's

De volgende stap voor UWV is om de geïdentificeerde nettorisico's verder af te wegen om te komen tot een gedragen waardering en prioritering van de risico's op overtreding van de wet, middels het eerder voor de Werkloosheidswet (WW) ontwikkelde afwegingskader. Dit en afstemming met SZW kunnen ertoe leiden dat additionele aandacht aan een nettorisico wordt gegeven, maar bijvoorbeeld ook dat een nettorisico is geaccepteerd. Een nettorisico kan bijvoorbeeld zijn geaccepteerd, omdat is bepaald dat de omvang van het nettorisico dermate beperkt is dat het geen additionele aandacht behoeft.

In de opvolging van deze afweging dient aandacht te worden gegeven aan de verschillen tussen het nationale en internationale proces. Wij merken op dat het wenselijk is opvolging van de gehele risicoanalyse te bezien met redelijkheid en billijkheid. In een aantal gevallen is aanpassing van het WAZO-proces, door bijvoorbeeld additionele interne beheersmaatregelen te nemen, wenselijk, maar in een aantal andere gevallen moet de context van het UWV-proces worden meegewogen. Bijvoorbeeld als de wet op zodanige wijze is geformuleerd dat handhaving ingewikkeld is en/of onuitvoerbaar wordt.

Door bovenstaande komt een zorgvuldige afweging tot stand over de vraag of het desbetreffende risico al dan niet kan worden geaccepteerd.

1

Introductie

1. Introductie

1.1 Inleiding

In opdracht van Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen (hierna: UWV) en het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (hierna: SZW) heeft KPMG eerder onderzoeken uitgevoerd naar de misbruikrisico's in de uitvoering van diverse wetten. Deze onderzoeken zijn afgerond in de periode 2019-2022.

Door UWV is besloten een soortgelijk onderzoek uit te laten voeren voor de Wet arbeidsongeschiktheidsvoorziening jonggehandicapten (hierna: Wajong) en de Wet arbeid en zorg (hierna: WAZO).

1.2 Doel en scope van de werkzaamheden

Het eerste doel van het onderzoek is het inzichtelijk maken van misbruikrisico's in de Wajong en WAZO en de eventueel relevante onderdelen van de Verordening die betrekking hebben op deze wetten alsmede drie bilaterale verdragen van verschillende categorieën waar per categorie de meeste export naartoe gaat.

De scope van het onderzoek is gericht op de huidige misbruikrisico's ten aanzien van de Wajong- en WAZO-uitkering. De scope is niet gericht op de beoordeling van rechtmatigheid van uitkeringen, de werking van de loonaangifteketen en de werking van de Polisadministratie.

Het tweede deel van het onderzoek heeft betrekking op het inzichtelijk maken van de misbruikrisico's. Dit betekent dat de geformuleerde nettorisico's van de te onderzoeken wetten zijn afgewogen op voorwaarden en overtreding van die voorwaarden met behulp van de reeds ontwikkelde risicomatrix. Met dit overzicht kan naar de toekomst toe inzicht worden gegeven in de prioritering van de risico's inzake een verkeerde wetstoepassing en de prioritering van deze risico's.

In dit rapport zijn de bevindingen van het misbruikonderzoek inzake de WAZO opgenomen. In dit rapport is uitgegaan van de wettekst van de WAZO zoals die geldt per 1 september 2022. Een WAZO-uitkering mag geëxporteerd worden naar landen waarmee Nederland een Verdrag of Verordening mee heeft. Deze gevallen zijn meegenomen in onze werkzaamheden.

1.3 Aard en beperkingen

Aard

Onze opdracht betreft een adviesopdracht. De aard van de werkzaamheden houdt in dat wij geen accountantscontrole, beoordelingsopdracht of andere assuranceopdracht verrichten. Derhalve zal geen zekerheid worden verstrekt met betrekking tot de getrouwheid van financiële of andere informatie. Wij zullen namens u geen beslissingen nemen of participeren in enig besluitvormingsproces.

De aard van het onderzoek brengt verder met zich mee dat wij geen juridisch advies verstrekken en voor zover wij gedurende het onderzoek of in ons rapport verwijzen naar relevante wet- en regelgeving, dit niet beschouwd dient te worden als het verstrekken van een juridisch advies.

Voor deze opdracht zijn de voorwaarden gehanteerd zoals vastgelegd in de overeenkomst Strategische Adviesdiensten door KPMG Advisory N.V. en UWV d.d. 26 november 2018.

Beperkingen

Wij hebben voor ons onderzoek gebruikgemaakt van zowel voor ons beschikbare schriftelijke en digitale informatie als mondeling verkregen informatie. Dit impliceert dat de juistheid en volledigheid van de in dit rapport opgenomen informatie afhankelijk zijn van deze aan ons ter beschikking gestelde informatie.

1. Introductie (vervolg)

1.4 Aanpak en werkzaamheden

In deze paragraaf zijn de werkzaamheden op hoofdlijnen beschreven die in het kader van dit onderzoek voor de WAZO zijn verricht, onderverdeeld naar de onderdelen van het onderzoek. Deze werkzaamheden zijn uitgevoerd in een team bestaande uit experts op het gebied van forensische accountancy, risicomanagement en socialezekerheidsrecht.

Brutorisicoanalyse

Voor de uitvoering van de brutorisicoanalyse inzake de WAZO hebben wij de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- kennisgenomen van de WAZO en de context van deze wet om de (bestaande) risico's in perspectief te kunnen plaatsen;
- kennisgenomen van reeds beschikbare en voor het onderzoek relevante documentatie, waaronder Kamerstukken, onderzoeken, procesbeschrijvingen, het risicoregister van UWV verkregen op 13 juli 2021, de Signaleringsbrief gepubliceerd op 6 juli 2021 en de rapportage Meldingen en Fraudefenomenen 2020 (latere versie niet beschikbaar);
- een processessie gehouden met een afvaardiging van UWV voor toelichting op het primaire WAZO-proces op 9 november 2022;
- brutorisicoanalyse uitgevoerd op de WAZO, waarbij brutorisico's per wetsartikel zijn geïdentificeerd;
- twee evaluatiesessies gehouden met een afvaardiging van UWV voor het evalueren en doornemen van de geïdentificeerde brutorisico's, op 23 november 2022 en 8 februari 2023;
- in meerdere opvolgende processtappen nadere afstemming met UWV gehad om tot een definitieve lijst van brutorisico's te komen.

Interne beheersing

Voor de uitvoering van het in kaart brengen van de interne beheersing inzake de WAZO hebben wij de volgende werkzaamheden verricht:

- analyse uitgevoerd op basis van de reeds verkregen documentatie op de mate van interne beheersing in het WAZO-proces;
- diverse interviews afgenomen ten aanzien van het primaire WAZO-proces en de interne beheersing daarop, bij medewerkers van de volgende UWV-onderdelen:
  - Uitkeren (uitkeringsdeskundigen), op 28 november 2022;
  - SMZ Bijzondere Zaken (internationale casuïstiek), op 29 november 2022;
  - Handhaving, op 12 december 2022;
  - Internationaal, op 12 december 2022;
  - Uitkeren (uitvoering), op 27 maart 2023.
- additionele vragen gesteld aan de geïnterviewde medewerkers en additionele documenten opgevraagd;
- de (additionele) ontvangen documentatie en toelichtingen geanalyseerd en verwerkt ten opzichte van de brutorisicoanalyse zodat de nettorisico's in het WAZO-proces van UWV zichtbaar zijn;
- analyse uitgevoerd op bronnen en betrokken divisies per geïdentificeerd risico alsmede op voor de vaststelling en continuering van de uitkering noodzakelijke gegevens;
- concept interne beheersingskader in meerdere processtappen voorgelegd aan hiervoor als relevant geïdentificeerde geïnterviewden ter verificatie.

1. Introductie (vervolg)

Bepaling nettorisico's

Voor de bepaling van de nettorisico's inzake de WAZO hebben wij de volgende werkzaamheden verricht:

- geanalyseerd of nettorisico's resteren na evaluatie van brutorisico's en verkregen informatie omtrent de interne beheersing uit interviews en documentatie;
- nettorisicoanalyse uitgevoerd, mede op basis van de naar nettorisico's vertaalde thema's zoals reeds door UWV geïdentificeerd;
- een evaluatiesessie gehouden met een afvaardiging van UWV voor het evalueren en doornemen van de geïdentificeerde nettorisico's, op 21 december 2022;
- een evaluatiesessie gehouden met een afvaardiging van SZW voor het evalueren en doornemen van de geïdentificeerde nettorisico's, op 11 januari 2023;
- in meerdere opvolgende processtappen nadere afstemming UWV gehad om tot een definitieve lijst van nettorisico's te komen.

Afweging van de nettorisico's

Voor de afweging van de nettorisico's inzake de WAZO hebben wij de volgende werkzaamheden verricht:

- de risicomatrix specifiek gemaakt voor de WAZO door de assen van de matrix te evalueren en waar nodig aan te passen, in afstemming met UWV en SZW;
- geanalyseerd of de nettorisico's betrekking hebben op recht, hoogte en/of duur van de uitkering;

- de nettorisico's geplott in de risicomatrix met de assen 'voorwaarden uit de wet' en 'overtreding voorwaarden uit de wet';
- in de eerder beschreven evaluatiesessies met een afvaardiging van SZW, UWV en KPMG, de geïdentificeerde nettorisico's doorgenomen en geplott in de ontworpen risicomatrix, op 21 december 2022.

Algemeen

Wij hebben de volgende algemene werkzaamheden verricht:

- projectmanagement;
- gedurende de periode november 2022 t/m mei 2023 periodiek voortgangsupdates gegeven aan UWV;
- voortgangsgesprekken gevoerd met degenen die betrokken zijn bij de begeleiding van het onderzoek, vanuit UWV, om (desgewenst) toelichting te geven op het onderzoek;
- naar aanleiding van de uitkomsten van het onderzoek hebben wij een rapport opgesteld. Ter afstemming van de inhoudelijke juistheid is dit rapport op 26 mei 2023 in concept gedeeld met opdrachtgever.

1. Introductie (vervolg)

1.5 WAZO op hoofdlijnen

De WAZO heeft als doel om het combineren van werk en privé voor werknemers en zelfstandigen makkelijker te maken en daarmee arbeidsparticipatie van mannen en vrouwen te bevorderen. De volgende verlofsoorten vallen onder de WAZO: zwangerschaps- en bevallingsverlof, verlof 'zelfstandig en zwanger', adoptie- en pleegouderverlof, aanvullend geboorteverlof en betaald ouderschapsverlof. De WAZO is, evenals de Ziektewet (hierna: ZW) en de Werkloosheidswet (hierna: WW), een werknemersverzekering. De uitkeringen worden met name betaald uit premies die door de werkgevers worden opgebracht.

Om voor een WAZO-uitkering in aanmerking te komen, moet de belanghebbende werknemer zijn. Het begrip 'werknemer' van de WAZO komt in belangrijke mate overeen met dat in de ZW en de WW. Daarnaast moet de belanghebbende zijn of haar gezin (willen) uitbreiden door het krijgen van een kind of het in huis nemen van een adoptie- of pleegkind en hiervoor verlof opnemen. Tijdens het verlof betaalt UWV de uitkering meestal aan de werkgever en de werkgever betaalt het loon door aan de werknemer. Daarnaast kunnen belanghebbenden die geen werkgever hebben, maar zelfstandige of beroepsbeoefenaar op arbeidsovereenkomst zijn in aanmerking komen voor een zwangerschaps- en bevallingsuitkering. Indien zelfstandigen zich tijdens het verlof laten vervangen, kunnen zij in aanmerking komen voor een uitkering.

De uitkering bedraagt (een percentage van) het dagloon van de werknemer. Voor zelfstandigen bedraagt de uitkering de grondslag van de (het) gemiddeld genoten winst (inkomen) per dag over één of vijf kalenderjaren voorafgaande aan de ingangsdatum van het recht op uitkering of het minimumloon. Voor beroepsbeoefenaars (bij aanvullend geboorteverlof en betaald ouderschapsverlof) wordt de uitkering bepaald naar rato van de overeengekomen arbeidsduur. De uitkering voor vervanging van zelfstandigen

bedraagt de grondslag, vermeerderd met de sociale premies die de zelfstandige voor de vervanger verschuldigd is. De duur van de uitkering bedraagt de toegestane lengte van het verlof, en is niet verbonden aan de lengte van het arbeidsverleden.

De duur van de uitkering is gebaseerd op de arbeidsduur per week. Het recht op en de hoogte van de uitkering bestaan bij de verschillende soorten verlof uit het volgende.

- Zwangerschapsverlof: vanaf zes weken vóór de dag na de vermoedelijke bevallingsdatum, of vanaf tien weken voor die dag indien het een zwangerschap van meer dan één kind betreft, tot de bevalling. Deze uitkering bedraagt het dagloon uit de referteperiode¹.
- Bevallingsverlof: gaat in op de dag na de bevalling en bedraagt tien weken (eerste zes weken aaneengesloten en overige weken flexibel op te nemen binnen 30 weken) vermeerderd met het restant van de zes of tien weken, indien die nog niet verstreken waren voor de bevalling. Deze uitkering bedraagt het dagloon uit de referteperiode.
- Verlof zelfstandig en zwanger (ZSZ-uitkering): voor zelfstandigen en beroepsbeoefenaars gelden dezelfde perioden omtrent zwangerschaps- en bevallingsverlof. De hoogte van de uitkering wordt berekend mede op basis van het urencriterium, en bedraagt het minimumloon of, indien er niet aan het urencriterium wordt voldaan, de (het) gemiddeld genoten winst (inkomen) per dag over het afgelopen jaar, of indien gunstiger, de afgelopen vijf jaar. Indien aan het urencriterium is voldaan, is de uitkering 100% van het minimumloon.
- Adoptie- en pleegzorgverlof: vanaf vier weken vóór de eerste dag van de feitelijke opnemings- of pleegkind-adoptie of als pleegkind en bedraagt ten hoogste zes aaneengesloten weken. Deze uitkering bedraagt het dagloon uit de referteperiode.

¹ De referteperiode is een periode van een jaar die eindigt op de laatste dag van de voorlaatste maand of vier weken voorafgaand aan de dag waarop het zwangerschapsverlof begint (bron: <https://www.uwv.nl/werkgevers/veelgestelde-vragen/zwangerschap/detail/hoe-wordt-het-dagloon-voor-een-zwangerschapsuitkering-berekend>, benaderd op 6 september 2023).

1. Introductie (vervolg)

- Aanvullend geboorteverlof: op de eerste dag na de bevalling van de echtgenote of hieraan gelijkgesteld en bedraagt ten hoogste vijf gehele weken gebaseerd op de arbeidsduur per week. Deze uitkering bedraagt 70% van het dagloon uit de referentieperiode of minimumloon bij de niet ZW-verzekerde doelgroep.
- Betaald ouderschapsverlof: gedurende de periode dat het kind de leeftijd van een jaar nog niet heeft bereikt of gedurende het eerste jaar na de dag van de feitelijke opnemingsdatum ter adoptie of als pleegkind en voor zover het kind de leeftijd van acht jaar nog niet heeft bereikt. De uitkering bedraagt ten hoogste negenmaal de arbeidsduur per week en 70% van het dagloon uit de referentieperiode of minimumloon bij de niet ZW-verzekerde doelgroep.

De WAZO legt medewerkingsverplichtingen ofwel inspanningsverplichtingen aan de werknemer op, zoals de verplichting om de bevalling en medische toestand van het kind tijdig te melden. Het niet-nakomen van deze verplichtingen kan leiden tot het opleggen van een maatregel. Dit komt echter in zeer beperkte mate voor, aangezien de meeste verplichtingen afspraken tussen werkgever en werknemer betreffen en UWV hierin overeenstemming met het ministerie geen rol in heeft. Maatregelen bestaan uit een tijdelijke of blijvende, gehele of gedeeltelijke korting op de uitkering. Daarnaast ontstaan inlichtingenverplichtingen, zoals het doorgeven van de werkelijke woonplaats. Bij overtreding van de inlichtingenverplichtingen moet een boete worden opgelegd door UWV.

Grensoverschrijdende wetstoepassing

Bij grensoverschrijdende situaties binnen de Europese Unie moet rekening worden gehouden met de Verordening. Hierin is bepaald dat voor werknemers binnen de Europese Unie de woonplaatsvereiste uit art. 3:16 van de WAZO juncto art. 19a van de Zw wordt opgeheven. Dit betekent bijvoorbeeld dat mensen die in Nederland werken, aanspraak kunnen maken

op de sociale zekerheid en dat zij hun in Nederland opgebouwde rechten niet verliezen wanneer zij terugkeren naar het woonland. De Verordening bevat aanwijzingsregels voor het bepalen van het van toepassing zijnde Europese socialezekerheidsstelsel en daarmee wie de kosten van de WAZO-uitkering draagt. Uitgangspunt hierbij is dat het recht op uitkering bestaat in het land waar de werknemer die verlof opneemt, werkzaam is. Met bovengenoemde is in de uitvoering van onze werkzaamheden rekening gehouden. Daarnaast bestaat de mogelijkheid om een uitkering te exporteren naar een land waarmee Nederland een bilateraal verdrag heeft afgesloten. Het Verdrag inzake sociale zekerheid tussen het Koninkrijk der Nederlanden en het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland valt binnen de scope van dit onderzoek inzake de WAZO. In samenspraak met UWV is bepaald dat andere verdragen buiten de scope van dit onderzoek vallen, gelet op het geringe aantal geëxporteerde WAZO-uitkeringen.

1.6 WAZO in cijfers

Uit de kwantitatieve informatie 2021 blijkt dat in 2021 238.316 WAZO-uitkeringen zijn toegekend. Dit cijfer is inclusief de ZEZ-uitkeringen en exclusief uitkeringen inzake betaald ouderschapsverlof (ingevoerd in 2022). Het gemiddeld aantal lopende uitkeringen voor WAZO was in 2021 53.982. Dit aantal lag hoger dan het aantal in 2020 (48.065).¹

In 2021 heeft UWV in totaal EUR 21,3 miljard aan uitkeringen verstrekt, waarvan voor WAZO-uitkeringen bijna EUR 1,7 miljard.

Uit de exportcijfers van 2021 blijkt dat 1,2% van het totaal aantal uitkeringen (38.528) geëxporteerde WAZO-uitkeringen (2.951) betrof (berekend op basis van instroom). Het totale geëxporteerde uitkeringsbedrag in 2021 bedroeg EUR 457 miljoen, waarvan bijna EUR 16 miljoen betrekking had op de WAZO. De landen waar de meeste export naartoe plaatsvindt zijn voor de WAZO België, Duitsland en Polen.²

¹ Kwantitatieve informatie 2021, Bijlage bij het UWV Jaarverslag 2021 ² Export Uitkeringen 2021, UWV juni 2022

1. Introductie (vervolg)

Sanctionering WAZO-uitkeringen

In de kwantitatieve informatie 2021 maakt UWV een onderscheid tussen afdoeningen van overtredingen van de inlichtingenplicht en afdoeningen van overtredingen van de inspanningsplicht. UWV rapporteert over deze afdoeningen op het niveau van WAZO en Ziektewet gezamenlijk. Hieronder is derhalve op dit gezamenlijke niveau een toelichting gegeven op sanctionering.

In 2021 heeft UWV ten aanzien van de WAZO en de Ziektewet gecombineerd **6.058 overtredingen van de inspanningsplicht**, ook wel medewerkingsverplichting genoemd, geconstateerd (in 2020: 4.520). Hiervan is 100% afgedaan met een maatregel. In 2021 heeft UWV ten aanzien van de WAZO en de Ziektewet **4.344 overtredingen van de inlichtingenplicht** geconstateerd (2020: 2.877). Hiervan is ongeveer 8% afgedaan met een boete, 82% met een waarschuwing en 10% is afgedaan zonder boete of waarschuwing.

In 2021 zijn 13 processen-verbalen opgemaakt (in 2020: 8). Een proces-verbaal wordt opgemaakt als het (verwachte) benadelingsbedrag hoger is dan de aangiftegrens van EUR 50.000. In deze gevallen kan strafrechtelijke vervolging plaatsvinden door het Openbaar Ministerie.

Naast het opleggen van boetes en maatregelen vordert UWV betaalde WAZO-uitkeringsgelden terug, tenzij sprake is van dringende redenen.

1.7 Leeswijzer

Dit rapport is als volgt opgebouwd. In hoofdstuk 1 zijn de aanleiding, de scope en het doel, alsmede de verrichte werkzaamheden in het kader van dit onderzoek beschreven. Eveneens is in dit hoofdstuk kort inzicht gegeven in de WAZO. In hoofdstuk 2 zijn de werkzaamheden aangaande de brutorisicoanalyse toegelicht. Daarnaast is in hoofdstuk 3 een toelichting gegeven op de interne beheersing van de geïdentificeerde brutorisico's. In hoofdstuk 4 is weergegeven wat de typering van de resterende nettorisico's is.

2

Bruto- risicoanalyse

2. Brutorisicoanalyse

2.1 Inleiding

In dit hoofdstuk is een toelichting gegeven op de brutorisicoanalyse. Eerst volgt een toelichting op de risicoanalyses die UWV heeft uitgevoerd, daarna is een toelichting op de aanvullende risicoanalyses in het onderzoek opgenomen.

2.2 Risicoanalyses UWV

Op basis van de ontvangen documentatie en de gehouden interviews blijkt dat UWV zijn risicoanalyse in het verleden hoofdzakelijk benaderde met een **signaalgedreven aanpak**. UWV maakt momenteel zijn aanpak meer risicogedreven. UWV ontwikkelt daarnaast thema's, onder andere op basis van ontvangen signalen, en doet individueel onderzoek naar aanleiding van interne en externe signalen.

UWV heeft middels **themaonderzoeken** reeds een aantal nettorisico's ten aanzien van fraude en misbruik geïdentificeerd die aandacht van UWV behoeven. Nettorisico's zijn risico's die zijn geïdentificeerd op basis van interne en externe signalen over bestaande misbruikmogelijkheden. Dit betekent dat voor het identificeren van deze risico's rekening is gehouden met de processen en interne beheersing van UWV. Een deel van de beschreven themaonderzoeken, waarin verschillende nettorisico's zijn gevat, is reeds in uitvoering.

UWV geeft momenteel met name aandacht aan de **nettorisico's** in het WAZO-proces. Op basis van het UWV Jaarplan, waarvan het handhavingsbeleid een onderdeel is, vindt jaarlijkse afstemming plaats tussen SZW en UWV over de verschillende acties en maatregelen inzake WAZO-misbruik. Deze verantwoording vindt plaats op een geaggregeerd niveau.

Voor een toelichting op nettorisico's wordt verwezen naar hoofdstuk 4.

De **systematische identificatie** van WAZO-risico's in de loop der jaren en de afwegingen die hieromtrent zijn gemaakt, zijn niet op periodieke basis geborgd. Als gevolg van deze systematiek is het zicht op de (opvolging van) risico's in de loop der jaren niet eenduidig vastgelegd, waardoor op dit moment geen totaaloverzicht van de geïdentificeerde misbruikrisico's ten aanzien van de WAZO bestaat.

2.3 Aanvullende risicoanalyse

In het onderzoek is een **risicogedreven aanpak** gehanteerd, met als uitgangspunt de risico's voortvloeiend uit de wet, om een totaaloverzicht van huidige risico's te creëren. Hierin ligt de focus in eerste instantie op brutorisico's volgend op de vereisten vanuit de wet, waarbij inzichtelijk is gemaakt of deze risico's betrekking hebben op recht, hoogte en/of duur.

De risico's volgend uit de wet betreffen **brutorisico's**, wat betekent dat bij het identificeren van deze risico's nog geen rekening is gehouden met de gevoerde processen en interne beheersing van UWV die deze risico's al dan niet kunnen mitigeren. Per brutorisico is of dit zich manifesteert in een nettorisico, afhankelijk van de gevoerde processen en interne beheersing.

Een aantal van deze brutorisico's is reeds (geheel) ondervangen in het proces dat UWV voert. Niet elk brutorisico resulteert daarom in een nettorisico, omdat het risico mogelijksterwijs al afdoende is ondervangen in de interne beheersing. Een brutorisico kan tevens resulteren in meerdere nettorisico's. In de brutorisicoanalyse zijn 14 brutorisico's grijs gemarkeerd. Dit betreft brutorisico's waarvoor UWV heeft aangegeven dat deze niet leiden tot stappen in het uitvoeringsproces van de WAZO, omdat SZW heeft verzocht dat UWV niet handhaaft op betreffende wetsbepalingen en kraambestemming. In het kader van de toekomstbestendigheid van dit misbruikonderzoek zijn deze brutorisico's wel in het overzicht opgenomen.

2. Brutorisicoanalyse (vervolg)

Onze risicogedreven aanpak is hieronder gevisualiseerd.

Brutorisico – Interne beheersing = Nettorisico

Figuur 3: Illustratie vertaling brutorisico's naar nettorisico's

In totaal zijn in het onderzoek 64 brutorisico's geïdentificeerd in samenspraak tussen UWV en KPMG; 58 van deze risico's hebben (deels) betrekking op de bepaling van het recht, 21 hebben (deels) betrekking op de hoogte en zeven risico's hebben deels betrekking op de duur. In figuur 4 hieronder is de verdeling van de brutorisico's schematisch weergegeven, geassocieerd naar hoofdrisico's, om een eerste inzicht te geven in de achtergrond van deze brutorisico's.

Overzicht bruto risico's	
Hoofdrisico	Aantal
Recht	39
Hoogte	5
Duur	1
Recht/hoogte	13
Recht/duur	3
Recht/hoogte/duur	3
Totaal	64

Figuur 4: Overzicht brutorisico's

Andere dwarsdoorsneden

Naast de dwarsdoorsnede op recht, hoogte en duur is in het onderzoek eveneens inzichtelijk gemaakt waar in het WAZO-proces zich een risico manifesteert, door inzichtelijk te maken welke processtappen per risico worden gezet. Hierin is tevens inzichtelijk gemaakt welke divisies zijn betrokken bij het WAZO-proces, om eventuele vervolgstappen goed te kunnen beleggen. Zie voor deze dwarsdoorsneden bijlage B.

In bijlage A is een overzicht opgenomen van de 64 geïdentificeerde brutorisico's. In dit overzicht is inzichtelijk gemaakt op welke wetsartikelen de brutorisico's betrekking hebben en welke hoofdrisico's bij de brutorisico's horen. Eveneens is opgenomen of de vereisten vanuit de wet objectief of subjectief van aard zijn en of eventuele opmerkingen van toepassing zijn.

Brutorisico's naar nettorisico's

De volgende stap is om de interne beheersing op deze specifieke brutorisico's in kaart te brengen, zodat kan worden bepaald welke risico's overblijven als de interne beheersing in het WAZO-proces tegen het risico is afgezet. Dit is toegelicht in hoofdstuk 3. De hieruit voortvloeiende resterende risico's zijn de nettorisico's. Deze zijn toegelicht in hoofdstuk 4.

3

**Vertaling
brutorisico's naar
nettorisico's**

3. Vertaling brutorisico's naar nettorisico's

3.1 Inleiding

Op basis van onderstaande visualisatie is in dit hoofdstuk een toelichting gegeven op de interne beheersing van UWV op de geïdentificeerde brutorisico's. Op basis van deze interne beheersing vertalen de brutorisico's zich al dan niet naar een of meerdere nettorisico's.

Brutorisico – Interne beheersing = Nettorisico

Figuur 5: Illustratie vertaling brutorisico's naar nettorisico's

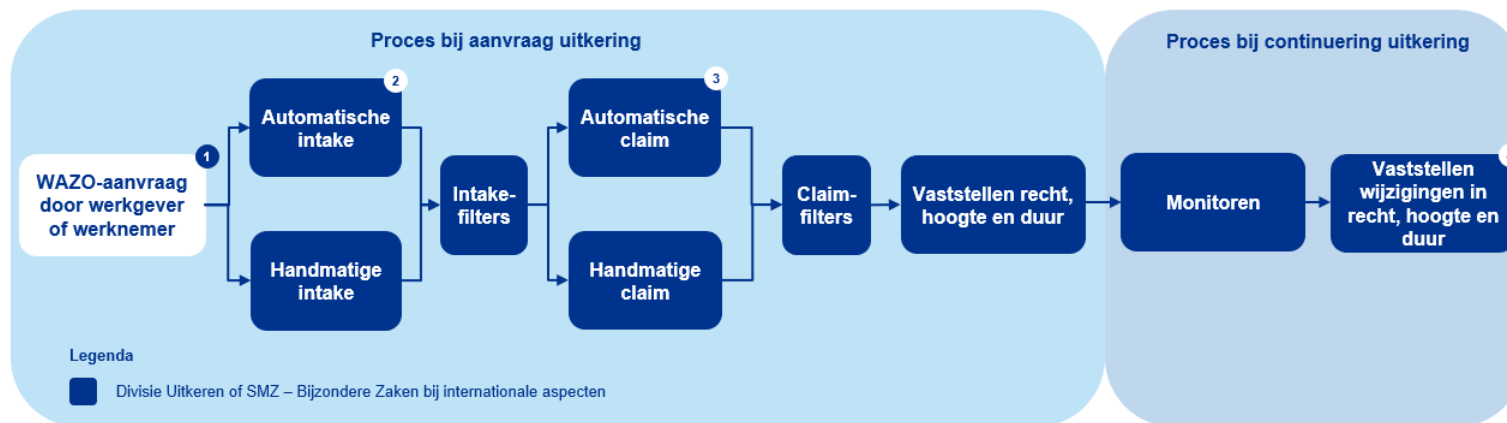
3.2 Toelichting WAZO-proces

Om de inhoudelijke analyse van de interne beheersing in de context te begrijpen, volgt hieronder eerst een korte toelichting op het WAZO-proces en de daarin betrokken divisies en bronnen.

3.2.1 Primair WAZO-proces

Bij het primaire WAZO-proces is hoofdzakelijk de divisie Uitkeren betrokken. Bij aanvragen met een internationaal aspect wordt de afdeling Bijzondere Zaken binnen de divisie Sociaal-medische Zaken (hierna: SMZ BZ) betrokken. We verwijzen naar figuur 6 voor een weergave van het primaire proces op hoofdlijnen. Dit proces kan worden verdeeld in het proces bij aanvraag van een uitkering en het proces bij continuering van de uitkering nadat deze is toegekend.

UWV geeft aan dat in 2021 bijna 90% van de aanvragen digitaal zijn ontvangen. Papieren aanvragen worden handmatig gedigitaliseerd alvorens verder behandeld te worden. De intake, claim en het vaststellen van recht, hoogte en duur van een WAZO-uitkering verlopen initieel automatisch, tenzij de aanvraag op basis van vooraf gedefinieerde 'uitworpredenen' uitvalt. Indien sprake is van uitworpredenen, verzorgt een uitkeringsdeskundige van Uitkeren de afhandeling van de WAZO-aanvraag. Hierna volgt per processtap (zoals genummerd aangegeven in figuur 6) een korte toelichting.

Figuur 6: Primair WAZO-proces op hoofdlijnen

3. Vertaling brutorisico's naar nettorisico's (vervolg)

1 WAZO-aanvraag

Personen die in dienst zijn bij een werkgever hebben recht op zwangerschaps- en bevallingsverlof, evenals een uitkering. Daarnaast hebben personen in loondienst recht op een uitkering voor adoptie of pleegzorg wanneer zij een kind in huis nemen en hiervoor verlof opnemen. Ook personen die een WW-, ZW- of WIA LGU-uitkering ontvangen hebben recht op een uitkering voor zwangerschaps-, bevallings-, adoptie- en pleegzorgverlof. Bovendien hebben partners van de persoon die bevallen is recht op een uitkering voor het aanvullend geboorteverlof. Na bevallingsverlof, adoptie- of pleegzorgverlof en aanvullend geboorteverlof bestaat recht op een uitkering voor betaald ouderschapsverlof. Niet ZW-verzekerden hebben recht op een uitkering voor aanvullende geboorteverlof en betaald ouderschapsverlof.

Personen die zwanger zijn en werken als zelfstandige of beroepsbeoefenaar kunnen een ZEZ-uitkering aanvragen, dit valt onder de WAZO.

Aanvragen worden over het algemeen ingediend door de werkgever van belanghebbende, of door de belanghebbende zelf. Aanvragen vinden schriftelijk, telefonisch of digitaal plaats via een standaardformulier of middels het stellen van vragen conform het formulier. Aanvragen worden in het UWV-systeem UZS geregistreerd.

2 Intake (automatisch of handmatig)

De aanvraag wordt getoetst aan de hand van een aantal filters. Dit gebeurt in principe automatisch, tenzij een aanvraag handmatige verwerking behoeft (bijvoorbeeld wanneer aanvullende documentatie opgevraagd moet worden). Voorbeelden van filters zijn (correct) woonadres (in Nederland of verdragsland), leeftijd en dienstverband. Bij uitval kan een uitkeringsdeskundige de aanvraag aanpassen waarna deze opnieuw door de filters gaat. Wanneer de aanvraag dan weer uitvalt, wordt deze afhankelijk van de reden van uitval verder handmatig beoordeeld of afgewezen.

3 Claim (automatisch of handmatig)

Vervolgens wordt de claim (omvang van de uitkering) behorende bij de aanvraag bepaald aan de hand van een aantal filters, waaronder het dagloon, de gemiddeld genoten winst en samenloop met andere uitkeringen. Hierbij worden het recht op en de hoogte en de duur van de uitkering bepaald en volgt (eventueel) automatisch een claim. Indien nodig, bij uitval in het automatische proces of bij volledig handmatige aanvragen, kan een uitkeringsdeskundige het recht, de hoogte en de duur bepalen.

4 Vaststellen wijzigingen in recht, hoogte en duur

Wanneer een uitkering is toegewezen, worden verschillende factoren die het recht, de hoogte en de duur van de uitkering bepalen automatisch gemonitord in UZS, zoals de geboortedag van het kind, de leeftijd van de uitkeringsgerechtigde en de inschrijving van en de relatie met een (geadopteerd) kind. Indien er wijzigingen zijn die het recht op een uitkering uitsluiten, wordt de uitkering (automatisch of handmatig) stopgezet. Een WAZO-uitkering eindigt automatisch als de maximale duur op basis van het toegekende recht is bereikt.

Internationale aspecten

Indien een aanvraag internationale aspecten heeft, zoals bij een werknemer die in het buitenland woont, vindt de afhandeling van de aanvraag en de continuering van de uitkering bij de afdeling SMZ BZ plaats, in plaats van bij Uitkeren. In hoofdlijnen hanteert SMZ BZ dezelfde werkwijze als de divisie Uitkeren bij het nationale proces, maar ten aanzien van loon, inkomsten (voor bepaling hoogte) en medische aspecten is de informatievoorziening anders in het proces voor internationaal. UWV kan hierbij bijvoorbeeld niet steunen op de Polisadministratie voor loon en inkomsten of het BRP voor bijvoorbeeld overlijden of adreswijzigingen.

3. Vertaling brutorisico's naar nettorisico's (vervolg)

Voor Nederlandse loon- en inkomstgegevens maakt UWV gebruik van de Polisadministratie. Gegevens ten aanzien van ontvangen loon en inkomsten verdiend in het buitenland zijn beperkt beschikbaar voor UWV; hierdoor bestaat in een internationale situatie een groter risico dat inkomstenverrekening niet plaatsvindt.

3.2.2 Organisatieonderdelen

Binnen UWV is de primaire handhavingstaak belegd bij de uitvoerende organisatieonderdelen, zijnde de divisies Uitkeren en SMZ BZ. Business Control & Kwaliteit (hierna: BC&K) van de divisie Uitkeren en Handhaving zijn onderdelen van UWV met een secundaire rol ten aanzien van de betreffende taak in het WAZO-proces. In de derde lijn heeft daarnaast ook de Interne Accountantsdienst (hierna: IAD) een rol ten aanzien van het WAZO-proces. Om een beeld te geven van de betrokken UWV-organisatieonderdelen in het WAZO-proces volgt hierna een beknopt overzicht van deze organisatieonderdelen en relevante taken.

Uitkeren

Binnen deze divisie zijn op hoofdlijnen de volgende taken belegd.

- Completeren dossier: indien een aanvraag niet compleet is, completeert een administratief medewerker het dossier en voert hij/zij de eerste controles uit op de ontvangen informatie.
- Bepaling recht, hoogte, duur: een uitkeringsdeskundige beoordeelt recht, hoogte en duur van de WAZO-aanvraag. In de continuering heeft de uitkeringsdeskundige een rol ten aanzien van eventuele wijzigingen in de WAZO-uitkering.

De divisie Klant & Service ondersteunt de divisie Uitkeren bij de verwerking van aanvragen en eventuele controles hierop.

Sociaal-medische Zaken Bijzondere Zaken (SMZ BZ)

SMZ BZ voert het gehele WAZO-proces uit bij aanvragen met een internationaal karakter, met name bij een woon- of verblijfplaats in het buitenland.

Gegevensdiensten

Deze divisie is verantwoordelijk voor het verzamelen, beheren en leveren van burgergegevens over werk en inkomen (zoals lonen, arbeidsverhoudingen en uitkeringen). Gegevensdiensten beheert onder andere de Polisadministratie en het landelijk doelgroepregister.

Handhaving

De lijndirectie Handhaving (hierna: Handhaving¹) is verantwoordelijk voor de preventie en het handhaven van ongewenst gebruik van uitkeringsgelden en het beheersen van bijbehorende risico's. Handhaving voert onder andere preventieve data-analyse uit om frauderende individuen te identificeren en brengt fraudefenomenen in kaart middels themaonderzoeken. Daarnaast acteren medewerkers Handhaving middels individuele onderzoeken op interne en externe meldingen. Handhaving werkt samen met verschillende partijen, zoals gemeenten, de Belastingdienst, de Inspectie SZW, de Politie en het Openbaar Ministerie.

Business Control & Kwaliteit

Als onderdeel van de divisies houdt BC&K zich bezig met de financiële en de bedrijfsmatige controle binnen UWV en met de kwaliteit van de processen. BC&K is bij de verschillende divisies betrokken, waaronder de divisies Uitkeren en SMZ BZ, op zowel centraal niveau als bij de elf districten op decentraal niveau. De invulling van de rol van BC&K binnen de verschillende divisies is divisieafhankelijk. Naast financiële en bedrijfskundige controle en kwaliteit is BC&K centraal binnen Uitkeren verantwoordelijk voor de uitvoering van UWV-brede rechtmatigheidstoetsen.

¹ Indien wordt gerefereerd aan 'Handhaving' (met een hoofdletter), verwijst dit naar de lijndirectie Handhaving. Waar wordt gerefereerd aan 'handhaving' (met een kleine letter), verwijst dit naar het begrip handhaving in algemene zin.

3. Vertaling brutorisico's naar nettorisico's (vervolg)

BC&K vervult als onderdeel van Uitkeren een grote secundaire rol inzake de WAZO. Deze rol bestaat uit het uitvoeren van rechtmatigheidstoetsen, een analyse op basiskwaliteit, het monitoren van en sturen op KPI's zoals klachten, tijdigheid en het aantal dossiers dat medewerkers afhandelen, risicogerichte audits en een jaarlijkse algemene risicoanalyse op het gehele uitvoeringsproces. BC&K ondersteunt de uitvoering op basis hiervan bij het initiëren, implementeren en monitoren van verbeteringen.

BC&K Uitkeren voert rechtmatigheidstoetsen uit op basis van een aselechte statistische steekproef. Hierbij worden dossiers geselecteerd die van begin tot eind opnieuw worden beoordeeld op (de juiste vaststelling van) recht, hoogte en duur.

Inzake basiskwaliteit voert BC&K Uitkeren onder meer controles uit op grote uitgaande betalingen en plausibiliteitscontroles op uitkeringen. Tevens doet BC&K Uitkeren een meting operationele kwaliteit (sinds 1 april 2019: MOK 2.0). Dit is een selecte streekproef op tien dossiers per uitkeringsdeskundige per jaar om de kwaliteit van de dossiers te meten.

Interne Accountantsdienst (IAD)

Deze stafdirectie is verantwoordelijk voor de jaarrekeningcontrole inclusief rechtmatigheidstoets met inachtneming van de materialiteit. Daarnaast voert de IAD interne audits uit binnen UWV. De IAD stelt jaarlijks een interne-auditkalender op met de uit te voeren audits op basis van nieuwe ontwikkelingen en input vanuit periodieke gesprekken met de verschillende divisies. De interne audits vinden met name plaats op de tweedelijnscontroles, waaronder het uitvoeren van handhavingsbeleid en de wijze waarop fraudesignalen worden afgehandeld.

3.2.3 Gebruikte bronnen

De hiervoor genoemde organisatieonderdelen van UWV maken onder meer gebruik van het BRP, de Polisadministratie (waaronder het landelijk doelgroepregister), het digitale aanvraagformulier in de gesloten omgeving van UWV (waarvoor de aanvrager moet inloggen met eHerkenning (werkgever) of DigiD (burger) ter controle van de identiteit van de aanvrager), eventueel bij aanvrager nader opgevraagde documentatie en toelichtingen door de aanvrager, als voornaamste bronnen voor de beoordeling van WAZO-aanvragen en bij continuering van een WAZO-uitkering. Hieronder volgt een korte toelichting op de Polisadministratie en de beschikbare bronnen voor internationale gegevens.

De Polisadministratie is onderdeel van de loonaangifteketen. De vier bronnen van de Polisadministratie zijn: loonaangifteadministratie, werkgeversadministratie, persoonsadministratie en doelgroepregister. Naast UWV maken andere partijen gebruik van de Polisadministratie. Inhoudingsplichtigen doen loonaangifte bij de Belastingdienst over arbeids- en uitkeringsverhoudingen en vervolgens worden de gegevens uit de aangifte door de Belastingdienst doorgestuurd naar UWV. Gegevensdiensten beheert de Polisadministratie die UWV heeft ontvangen van de Belastingdienst. De gegevens uit de Polisadministratie gebruikt UWV om recht, hoogte en duur van uitkeringen te berekenen en om formulieren zo veel mogelijk vooraf in te vullen.

3. Vertaling brutorisico's naar nettorisico's (vervolg)

Internationale gegevensdeling

De uitwisseling van informatie tussen de Europese lidstaten is geregeld in de Verordening en specifieke bilaterale verdragen. Momenteel vindt geen structurele uitwisseling plaats met UWV van gegevens zoals inkomsten, overlijden of adresmutaties in het buitenland. Indien gewenst kan UWV dit bij het individu zelf opvragen.

3.3 Beheersingsmaatregelen

UWV heeft in het WAZO-proces specifieke controles ingericht die de geïdentificeerde brutorisico's (deels) mitigeren. Deze beheersingsmaatregelen zijn preventief, detectief en/of responsief van aard.

Eenzijds bestaan de beheersingsmaatregelen in het WAZO-proces dat UWV heeft ingericht uit specifieke procescontroles. Hierin is in het onderzoek onderscheid gemaakt tussen het proces voor en na aanvang van een uitkering. Anderzijds bestaan de beheersingsmaatregelen uit de controle op het WAZO-proces en overige getroffen maatregelen. Deze beheersingsmaatregelen zijn overkoepelend voor de brutorisico's.

Additionele beheersing wordt met name uitgevoerd door BC&K en Handhaving. Voorbeelden hiervan zijn de kwaliteitscontroles die door BC&K worden uitgevoerd. In paragraaf 3.2.2 zijn deze organisatieonderdelen en hun rollen kort toegelicht.

De specifieke beheersingsmaatregelen zijn in het onderzoek per brutorisico in kaart gebracht. Voor een met de interne beheersing afgedekt brutorisico is immers geen expliciete aandacht meer nodig, omdat dit risico zich niet kan etaleren in de praktijk. Het overzicht van de interne beheersing op de brutorisico's in het WAZO-proces is opgenomen in bijlage B. Hierin is inzichtelijk gemaakt wat eventuele verschillen zijn tussen de interne beheersing op nationaal en internationaal vlak.

In dit overzicht is tevens zichtbaar wat de gehanteerde bronnen zijn.

3.4 Resulterende nettorisico's

De brutorisico's zijn met inachtneming van de interne beheersing afgewogen om te bepalen of de brutorisico's resulteren in nettorisico's. In bijlage C is per brutorisico weergegeven welke nettorisico's resteren na afweging van de interne beheersing; deze nettorisico's zijn geïdentificeerd in samenspraak tussen SZW, UWV en KPMG. In dit overzicht is inzichtelijk gemaakt welke nettorisico's nationaal en internationaal bestaan. Voor sommige risico's is, door de ingerichte interne beheersing, zichtbaar dat het nettorisico in geval van nationale casuïstiek andere vormen aanneemt dan voor internationale casuïstiek. Voor de toelichting op de interne beheersing verwijzen wij naar bijlage B.

3. Vertaling brutorisico's naar nettorisico's (vervolg)

Een nettorisico resteert indien een risico zich in de praktijk kan etaleren, ondanks de ingerichte interne beheersing en de mate daarvan. Middels de typering, zoals beschreven in hoofdstuk 4, is inzichtelijk gemaakt of het risico door middel van aanvullende beheersingsmaatregelen binnen het proces verder kan worden gemitigeerd. Diverse nettorisico's, bijvoorbeeld aangaande het opnemen van een pleegkind en het beoordelen van bijbehorende documentatie (eventueel vanuit het buitenland), kennen een beoordelingsaspect dat een bepaalde mate van subjectiviteit c.q. interpretatie van met name de uitkeringsdeskundige met zich meebrengt. Dit zorgt ervoor dat het niet altijd mogelijk is om dit soort nettorisico's geheel in de administratieve organisatie af te dekken. Ook voor andere nettorisico's kan gelden dat het niet mogelijk is om deze verder af te dekken in de administratieve organisatie van UWV.

Sommige nettorisico's zijn in de omschrijving soortgelijk aan de brutorisico's. Dit betekent niet per definitie dat de omvang van deze nettorisico's identiek is aan de omvang van de brutorisico's. In een aantal gevallen houdt dit slechts in dat de interne beheersing de bestaande risico's niet volledig afdekt. Dit betekent dat de resterende risico's relatief zijn aan de interne beheersing. In bijlage D is bij het overzicht van de nettorisico's, waar relevant, een additionele toelichting opgenomen omtrent de strekking van de resterende nettorisico's. Deze toelichting kan worden gebruikt voor de bepaling van de omvang van de nettorisico's.

In dit onderzoek is in kaart gebracht welke nettorisico's aanwezig zijn. Het bepalen van de omvang van de nettorisico's is geen onderdeel van dit onderzoek. Het overzicht van nettorisico's bevat derhalve geen waardeoordeel over de importantie van deze risico's. Dit betekent dat het overzicht nettorisico's bevat die bijvoorbeeld als 'groot' of 'zeer klein' kunnen worden ingeschat.

De waardering en prioritering van de nettorisico's dient nog plaats te vinden.

Deze afstemming kan ertoe leiden dat additionele aandacht aan een nettorisico wordt gegeven, maar bijvoorbeeld ook dat een nettorisico is geaccepteerd. Nettorisico's kunnen bijvoorbeeld zijn geaccepteerd omdat is bepaald dat de omvang van het nettorisico dermate beperkt is dat het geen additionele aandacht behoeft.

In totaal hebben wij in samenspraak met UWV in relatie tot de wet- en regelgeving WAZO 64 brutorisico's geïdentificeerd, waarvan een aantal reeds door UWV is onderkend en deels al opvolging krijgt. In totaal zijn in dit onderzoek in relatie tot de huidige wet- en regelgeving WAZO in combinatie met de huidige interne beheersing, 62 actuele nettorisico's geïdentificeerd in samenspraak tussen SZW, UWV en KPMG. Acht hiervan zijn reeds door UWV gedocumenteerd en krijgen (deels) al opvolging. Dit betreft onder andere risico's omtrent gezondheidsfraude. Naar verwachting zijn dit de nettorisico's die het hoogste potentiële benadelingsbedrag omvatten.

62 nettorisico's, waarvan reeds acht gedocumenteerd door UWV, zijn al dan niet op basis van bewuste keuzes niet volledig afgedekt in de huidige interne beheersing.

In de nettorisicoanalyse zijn veertien nettorisico's grijs gemarkeerd. Dit betreft nettorisico's waarvoor UWV heeft aangegeven dat deze niet leiden tot stappen in het uitvoeringsproces van de WAZO, omdat SZW heeft verzocht dat UWV niet handhaaft op betreffende wetsbepalingen en kraambedsterfte. In het kader van de toekomstbestendigheid van dit misbruikonderzoek zijn deze nettorisico's wel in het overzicht opgenomen.

In bijlage D is een overzicht opgenomen van de 62 geïdentificeerde nettorisico's. Hierin is inzichtelijk gemaakt welke nettorisico's nationaal en internationaal bestaan en welke eventuele verschillen hiertussen zijn te identificeren. Het grootste deel van de nettorisico's ziet toe op zowel nationale als internationale situaties. Daarnaast is een beperkt aantal nettorisico's geïdentificeerd voor specifiek de internationale casuïstiek.

3. Vertaling brutorisico's naar nettorisico's (vervolg)

Wij merken op dat de kwaliteit van de bronbestanden, zoals de Polisadministratie, van invloed kan zijn op de risicoanalyse. Een jaarlijkse evaluatie van deze kwaliteit is tevens essentieel voor de risicoanalyse, aangezien de uitkomsten hiervan van invloed kunnen zijn op de weging van de risico's.

Typering nettorisico's

De volgende stap is om de 62 geïdentificeerde nettorisico's te typeren, zodat inzichtelijk is wat de achtergrond is van deze nettorisico's en hoe deze zich in het WAZO-proces manifesteren. Dit is toegelicht in hoofdstuk 4. Het is vervolgens aan UWV in samenspraak met SZW om te bepalen of een nettorisico geaccepteerd is.

4

**Typering
nettorisico's**

4. Typering nettorisico's

4.1 Inleiding

In dit hoofdstuk is een toelichting gegeven op de werkzaamheden die zijn uitgevoerd ten behoeve van de typering van de in het vorige hoofdstuk beschreven nettorisico's. Eerst volgt een toelichting op de typering van de nettorisico's door UWV, daarna is de aanvullende typering van de nettorisico's op basis van het onderzoek opgenomen.

4.2 Typering risico's door UWV

UWV is in ontwikkeling en heeft de ambitie te groeien naar een organisatie waar risicomanagement een integraal onderdeel is van de besturing en inrichting. Voor Handhaving betekent dit dat er meer invulling gegeven wordt aan een risicogerichte handhavingsstrategie. Hierbij richt Handhaving zich primair op de risico's met de grootste maatschappelijke impact. Dit zijn volgens UWV risico's die het vertrouwen van burgers aantasten.

Handhaving typeert de door UWV onderkende **nettorisico's** middels een assessment op reeds geïdentificeerde thema's. Elk thema wordt gewogen op **kans en financiële impact**. Deze financiële impact, in beeld gebracht door Handhaving, is opgevolgd door een UWV-brede beoordeling, waarbij ook de maatschappelijke, politieke en publicitaire effecten zijn meegewogen.

Met behulp van een dashboard, Jira board, prioriteert Handhaving mogelijke themaonderzoeken. Hierna vindt binnen Handhaving besluitvorming plaats over het al dan niet opstarten van een pilot of themaonderzoek. In dit proces vindt geen afstemming met SZW plaats.

Ons onderzoek geeft aanvullende typering om de achtergrond van de geïdentificeerde nettorisico's inzichtelijk te maken, om te faciliteren in de latere afweging van de verschillende nettorisico's.

4.3 Aanvullende typering risico's

Aanvullend aan de typering van de risico's door UWV, is op basis van ons onderzoek een aantal dwarsdoorsneden gemaakt van de nettorisico's.

Een toelichting hierop volgt hieronder.

Hoofdrisico: recht, hoogte en/of duur

Allereerst is op een hoger abstractieniveau bepaald of risico's betrekking hebben op **recht, hoogte en duur**.

Dit zijn de hoofdcategorieën van risico's als het gaat om het (onterecht) ontvangen van een (deel van de) WAZO-uitkering. Een WAZO-ontvanger ontvangt de WAZO-uitkering mogelijk onterecht (hij/zij heeft geen recht), ontvangt mogelijk een te hoge WAZO-uitkering en/of ontvangt een WAZO-uitkering gedurende een te lange periode. Dit geeft op hoofdlijnen zicht op de aard van het risico en toont hoe een risico zich in het WAZO-proces manifesteert.

Voorwaarden uit de wet

Op basis van de wet is een onderscheid gemaakt tussen vijf categorieën voorwaarden uit de wet. De wetsartikelen zijn op basis van de essentie uit de wet gegroepeerd naar een van deze vijf categorieën om een risicoanalyse op hoger geaggregeerd niveau te kunnen uitvoeren. De categorisering volgt de wettelijke systematiek niet strikt, de onderliggende risico's in de risicoanalyse zelf doen dit wel. Niet-nakomen levert een overtreding van de wet op.

De categorieën zijn hierna toegelicht. Bij de verschillende categorieën zijn voorbeelden opgenomen om te verduidelijken waar de categorie onder andere betrekking op heeft:

1. Uitkeringsgerechtigde

Deze categorie heeft betrekking op de vraag of een aanvrager voldoet aan het begrip 'uitkeringsgerechtigde' op grond van de WAZO. Hierbij gaat het met name om de kwalificatie van de arbeidsverhouding in termen van een verzekerde dienstbetrekking uit onder andere art. 3:6 WAZO.

4. Typering nettorisico's (vervolg)

2. Reden uitkering

Binnen deze categorie wordt gekeken of een uitkeringsgerechtigde onder de WAZO voldoet aan omstandigheden voor het krijgen van verlof en een uitkering zoals opgenomen in de wet. Het moet namelijk vast te stellen zijn dat iemand als gevolg van zwangerschap of het opnemen van een adoptie- of pleegkind recht heeft op een uitkering, op basis van art. 3:7, 3:8, 3:9 en 3:18 WAZO.

3. Inlichtingenplicht

Deze categorie heeft betrekking op of een uitkeringsgerechtigde voldoet aan de eisen vanuit de inlichtingenplicht zoals opgenomen in de wet. Hierbij gaat het onder andere om de plicht om de werkelijke woonplaats op te geven uit onder andere art. 4:2c en 6:3a WAZO.

4. Inspanningsplicht

Deze categorie heeft betrekking op of een uitkeringsgerechtigde voldoet aan de eisen vanuit de inspanningsplicht zoals opgenomen in de wet. Dit heeft bijvoorbeeld betrekking op het voldoen aan de meldingsverplichtingen zoals de plicht om het opnemen van verlof tijdig te melden aan de werkgever uit art. 3:3 WAZO.

5. Overige voorwaarden

Deze categorie heeft betrekking op of een uitkeringsgerechtigde voldoet aan overige eisen opgenomen in de wet. Hierbij moet bijvoorbeeld worden gedacht aan het van toepassing zijn van specifieke situaties, zoals het in detentie verblijven uit art. 3:16 en 3:27 WAZO.

Overtreding voorwaarden uit de wet

De hiervoor opgenomen voorwaarden kunnen worden overtreden. Overtredingen kennen gradaties die alle op zichzelf een wetsovertreding betreffen, maar een oplopende intensiteit kennen.

Onderstaande overtredingsvormen zijn oplopend in de intensiteit van de verkeerde wetstoepassing weergegeven.

1. Buitenwettelijk begunstigd

Dit is het bewust ruimer interpreteren van de wet. Dit mag van de rechter, als het maar niet willekeurig gebeurt vanuit het perspectief van de burger; vanuit het perspectief van het toezicht moet het echter kritisch worden bezien. Buitenwettelijke begunstiging vindt alleen plaats in afstemming tussen UWV en SZW. Deze categorie wordt ook wel aangeduid met de term *contra legem*, oftewel tegen de wet.

2. Oneigenlijk gebruik

Dit is in overeenstemming met de letter van de wet, maar niet met de bedoeling van de wetgever, of is in strijd met het algemeen belang. Deze categorie wordt ook wel aangeduid met de term *fraus legis*, oftewel legale fraude.

3. Administratieve onvolkomenheden

Dit betreft een vorm van onrechtmatige rechtstoepassing, van misbruik en fraude is in deze categorie geen sprake. De uitvoering heeft ofwel bewuste keuzes gemaakt omtrent het niet beheersen van bepaalde specifieke risico's ofwel maakt fouten door administratieve inertie, verkeerde interne procedures, achterstanden, etc., ongeacht de schuld of verwijtbaarheid van de burger. Indien een nettorisico inzake verwijtbaar handelen door de burger en/of in georganiseerd verband (categorie 4 en 5) zou kunnen worden ondervangen met het nemen van additionele interne beheersingsmaatregelen, verschuift de overtreding van voorwaarden naar de categorie administratieve onvolkomenheden.

4. (Opzettelijk) verwijtbaar niet voldoen door de burger

Dit betreft het niet voldoen door de burger aan eisen en verplichtingen, in oplopende gradatie van ernst. Deze categorie betreft handelen van de burger alleen of in samenspraak met zijn/haar werkgever en betreft incidentele en relatief eenvoudige casuïstiek.

4. Typering nettorisico's (vervolg)

5. Georganiseerd (opzettelijk) verwijtbaar niet voldoen door samenspel van burgers en/of partijen

Dit betreft het niet voldoen door de burger aan eisen en verplichtingen, in samenspraak met andere personen en partijen, naast eventuele samenwerking met de werkgever. Dit betreft geen incidenten en kan gaan om herhaling/stelselmatig handelen. Deze categorie betreft relatief complexe casuïstiek.

In figuur 8 op pagina 32 zijn de definities van deze overtredingen weergegeven evenals de interventiemogelijkheden en de daaraan verbonden beheersingsmogelijkheden per categorie.

De risicomatrix die voortvloeit uit de voorwaarden uit de wet in combinatie met de overtreding van deze voorwaarden zoals op voorgaande pagina's toegelicht, is hiernaast visueel weergegeven.

Hierbij is de focus van dit onderzoek gelegen in de bovenste drie overtredingen van voorwaarden, gelet op de interventiemogelijkheden van de overtredingen.

Risicomatrix

Overtreding van voorwaarden					
Georganiseerd (opzettelijk) verwijtbaar niet voldoen door samenspel van burgers en/of partijen					
(Opzettelijk) verwijtbaar niet voldoen door de burger					
Administratieve onvolkomenheden					
Oneigenlijk gebruik					
Buitengewettelijk begunstigd					
	Uitkeringsgerechtigde	Reden uitkering	Inlichtingsplicht	Inspanningsplicht	Overige voorwaarden

Voorwaarden

Figuur 7: Risicomatrix voorwaarden uit de wet

4. Typering nettorisico's (vervolg)

Overzicht typering nettorisico's

In samenspraak tussen UWV en KPMG is de typering van de 62 onderkende nettorisico's uitgevoerd. Dit is weergegeven in bijlage D. In dit overzicht is inzichtelijk gemaakt welke nettorisico's bestaan op basis van welke wetsartikelen. Tevens is de typering van de nettorisico's opgenomen: het hoofdrisico (recht, hoogte en/of duur) en de voorwaarden en overtreding van de voorwaarden uit de wet waarop het nettorisico van toepassing is.

De nettorisico's zijn op basis van de voorwaarden uit de wet en de overtreding van die voorwaarden uit de wet visueel te maken in een **risicomatrix**. In bijlage E is het raster opgenomen dat is ingevuld voor de 62 nettorisico's. In dit overzicht is tevens inzichtelijk gemaakt of UWV de nettorisico's reeds gedocumenteerd heeft.

Andere dwarsdoorsneden

Naast de hiervoor weergegeven dwarsdoorsneden is in het onderzoek eveneens inzichtelijk gemaakt **waar in het WAZO-proces** een risico zich manifesteert, door inzichtelijk te maken welke processtappen per risico worden gezet. Hierin is tevens inzichtelijk gemaakt welke **afdelingen** zijn betrokken bij het WAZO-proces, om eventuele vervolgstappen goed te kunnen beleggen. Zie voor deze dwarsdoorsneden bijlage B.

Verdere afweging nettorisico's

De volgende stap is dat het afwegingskader voor de verschillende nettorisico's wordt bepaald. Hieruit zal blijken dat geïdentificeerde nettorisico's variëren in (verwachte) omvang en impact op de diverse aspecten. Omdat op basis van dit onderzoek een totaaloverzicht is gemaakt van de nettorisico's, betekent dit dat weloverwogen keuzes kunnen worden gemaakt om al dan niet focus aan te brengen op specifieke nettorisico's.

4. Typering nettorisico's (vervolg)

Overzicht overtredingen van voorwaarden uit de Ziektewet			
Definitie	Toelichting	Interventiemogelijkheden	Beheersingsmogelijkheden
Georganiseerd (opzettelijk) verwijtbaar niet voldoen door samenspel van burgers en/of partijen	Dit betreft niet voldoen door de burger aan eisen en verplichtingen, in samenspraak met andere personen en partijen, naast eventuele samenwerking met de werkgever. Dit betreft geen incidenten en kan gaan om herhaling/stelselmatig handelen. Deze categorie betreft relatief complexe casuïstiek.	Ketenpartners	Ketenoverstijgend / gerichte risicoanalyses en ketenoverstijgende onderzoeken
(Opzettelijk) verwijtbaar niet voldoen door de burger	Dit betreft niet voldoen door de burger aan eisen en verplichtingen waaronder de inlichtingenplicht en medewerkingsplicht, in oplopende gradatie van ernst. Deze categorie betreft handelen van de burger alleen of in samenspraak met zijn/haar werkgever en betreft incidentele en relatief eenvoudige casuïstiek.	UWV	Processen van UWV / gerichte risicoanalyses en onderzoeken
Administratieve onvolkomenheden	Dit betreft een vorm van onrechtmatige rechtstoepassing, van misbruik en fraude is in deze categorie geen sprake. De uitvoering heeft ofwel bewuste keuzes gemaakt omtrent het niet beheersen van bepaalde specifieke risico's ofwel maakt fouten door administratieve inertie, verkeerde interne procedures, achterstanden, etc., ongeacht de schuld of verwijtbaarheid van de burger. Het probleem is volledig intern maar moet wel worden opgepakt.	UWV	Processen van UWV
Oneigenlijk gebruik	Dit is in overeenstemming met de letter van de wet, maar niet met de bedoeling van de wetgever of in strijd met het algemeen belang. Deze categorie wordt ook wel aangeduid met de term <i>fraus legis</i> , ofwel legale fraude.	Wetgeving aanpassen	Beheersingsmogelijkheden liggen buiten UWV
Buitenwettelijk begunstigend	Dit is bewust ruimer zijn dan de wet. Dit mag van de rechter als het maar niet willekeurig gebeurt vanuit het perspectief van de burger; vanuit het perspectief van het toezicht moet het echter kritisch worden gezien. Buitenwettelijke begunstiging vindt alleen plaats in afstemming tussen UWV en SZW. Deze categorie wordt ook wel aangeduid met de term <i>contra legem</i> , ofwel tegen de wet.	Gedogen of beleid aanpassen	Intern toezicht UWV / SZW

Figuur 8: Overtreding voorwaarden uit de wet

kpmg.com/socialmedia

© 2023 KPMG Advisory N.V., een naamloze vennootschap en lid van het KPMG-netwerk van zelfstandige ondernemingen die verbonden zijn aan KPMG International Limited, een Engelse entiteit. Alle rechten voorbehouden.

De naam KPMG en het logo zijn geregistreerde merken die onder licentie worden gebruikt door de zelfstandige ondernemingen die lid zijn van de wereldwijde KPMG-organisatie.

Document Classification: KPMG Confidential